

برنام آن که جان را فطرت آموخت

کار و راهنمای

علوم اول ابتدایی

زیر نظر و با مقدمه دکتر وینا گری (شاگردی)

تیزهوشان

سرشناسه: موسوی، اکرم‌السادات، ۱۳۵۲ -
عنوان: کار و راهنمای علوم اول ابتدایی
پدیدآورنده: اکرم‌السادات موسوی
زیر نظر: دکتر مهدی شاگردی (شاگردی).
مشخصات نشر: تهران تیزهوشان، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری: ۸۳ص. مصور (رنگی)، جدول (رنگی).
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۸۳-۳۹-۵
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: علوم - آزمون‌ها و تمرین‌ها (ابتدایی)
شناسه افزوده: شاگردی، مهدی، ۱۳۴۰ - ناظر
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۲ ک ۲۳ ۷۶۶۶ م ۳۰۶/۲۲ LB
رده بندی دیویی: ۳۷۲/۰۷۶
شماره کتابشناسی ملی: ۳۱۶۸۳۷۲

www.Tizhoushan.ir

تهران - صندوق پستی ۱۴۱۵۵-۱۶۵۳ تلفن: ۲۲۲۲۲۲۴۴ فاکس: ۶۶۹۷۲۸۵۴

مرکز پخش تهران: خیابان انقلاب / خیابان کارگر جنوبی / روبروی بازار مهستان / کوچه ی سرود / پلاک ۸ / واحد ۱ تلفن: ۶۶۹۶۰۱۷۵

نام کتاب: کار و راهنمای علوم اول ابتدایی
پدیدآورنده: اکرم‌السادات موسوی
زیر نظر: دکتر مهدی شاگردی (شاگردی)
ناشر: مجتمع فرهنگی - انتشاراتی تیزهوشان
ویراستار ادبی: تیزهوشان
واژه‌نگاری و صفحه‌آرایی: تیزهوشان
شمارگان: ۵۱۰۰
لیتوگرافی / چاپ / صحافی: زرین نقش / ذکر
نوبت چاپ: اول ۹۳-۱۳۹۲ (چهار رنگ / رحلی)
قیمت: ۸۰۰۰ تومان

کلیه حقوق این اثر متعلق به ناشر بوده و هرگونه نسخه‌برداری و تکثیر از کل یا جزء آن
براساس قانون نشر مصوبه‌ی مجلس شورای اسلامی پیگرد قانونی دارد.

تقدیم به اولیای محترم آموزشی و پدران و مادران

مقدمه:

اگر به شما بگویند، «فرزند شما تیزهوش است» چقدر خوشحال می‌شوید؟ البته شاید خلاف آن، یعنی شنیدن این که شما دارای فرزندی با توان هوشی پایین هستید، سبب نگرانی خاطر شما گردد!

بسیار اتفاق می‌افتد که علایق و عواطف مادران یا پدرانه‌ی ما، بر واقعیت‌های موجود در فرزندمان غالب می‌شود و بدون اطلاع از معیارهای لازم، آنان را افرادی خارق‌العاده به حساب می‌آوریم. و برعکس در مواردی عدم انطباق اعمال و رفتار فرزندمان با بعضی از انتظارات ذهنی ما که معمولاً جنبه‌ی مقایسه‌ای هم دارد، باعث مشکلاتی برای بچه‌ها می‌شود!

بدون شک، داشتن اطلاعاتی هرچند کلی درباره‌ی مقوله‌ی هوش و تیزهوشان می‌تواند، بسیاری از سؤال‌ها و نگرانی‌های ما را درباره‌ی فرزندمان برطرف نماید.

هوش، تیزهوش و فرضیه‌ی هوش چندگانه!

هوش، از واژه‌ها و مفاهیمی است که ارائه‌ی تعریف واحدی برای آن، سال‌ها مورد بحث روانشناسان بوده و با توجه به پیچیدگی ابعاد وجودی انسان، از جنبه‌های مختلفی تعریف شده است.

اگرچه ارائه‌ی تعریف واحدی از هوش، سال‌ها به طول انجامید؛ اما در بیانی ساده و اجمالی می‌توان این‌چنین بیان داشت که «هوش، مجموعه‌ای از توانمندی‌های وجودی هر انسان است که به‌صورت سازگاری با محیط نمایان می‌شود».

ما با هوش به حل مسائل و ارائه‌ی راه‌کارهایی در زندگی می‌پردازیم. گاهی در بروز نوآوری و خلق آثار هنری و گاهی در سخنوری و ایجاد ارتباطات اجتماعی از آن استفاده می‌کنیم و همین‌طور برای پاسخ به چارهایی که در ذهن‌مان به‌دلیل دقت بصری پیش می‌آید از هوش کمک می‌گیریم.

با این تعریف و تفصیل، اصطلاح «تیزهوش و نخبه» به افرادی اطلاق می‌شود که در توانایی‌های یاد شده، برجستگی بیشتری داشته باشند.

تحقیقاتی که طی سالیان اخیر درباره‌ی واژه‌ی هوش به‌عمل آمده، سبب پدید آمدن نظریات مختلفی گردیده؛ از جمله این که برخلاف زمانی که تصور می‌شد هوش کاملاً ارثی است، امروزه اعتقاد بر این است که علاوه بر ارث، عوامل محیطی نیز در شکل‌گیری و بروز آن بسیار مؤثر هستند.

هر چند میزان نقش هر کدام قابل تأمل است، اما واقعیت این است که نقش محیط (اعم از خانواده/ مدرسه/ محیط اجتماعی)، علاوه بر آن که می‌تواند نقش مؤثری در بروز استعدادها داشته باشد، به همان اندازه می‌تواند به‌صورت مهار استعدادهای بالقوه اثرگذار باشد.

بدین خاطر، لازم است در اظهار نظر درباره‌ی توان ذهنی فرزندمان مراقب باشیم، تا معیار سنجش آن‌ها را محدود به یک بُعد از هوش، مثل هوش ریاضی و منطقی نکنیم؛ چرا که با فرضیه‌های حاضر و موضوع هوش چندگانه از جمله هوش ریاضی/ منطقی/ فضایی/ هنری/ جسمی حرکتی/ درون فردی/ اجتماعی و هوش کلامی چنین برخوردی منطقی نخواهد بود.

تست‌های هوش و هوش هیجانی

بسیاری از اولیا مشتاقند بدانند که فرزندشان از نظر هوشی در چه وضعیتی قرار دارد. قابل ذکر است اصطلاح بهره‌ی هوشی (IQ) در واقع حاصل عبارت $100 \times \frac{\text{سن عقلی (Mental Age)}}{\text{سن تقویمی (Chronological Age)}}$ است. در این فرمول عدد ۱۰۰ به‌طور قراردادی برای نشان‌دادن

بهره‌ی هوشی فردی عادی در نظر گرفته شده که بر این اساس، بهره‌ی هوشی کمتر از ۱۰۰، به معنای آن است که فرد از گروه سنی خود عقب‌تر و بالای ۱۰۰ به معنای بالاتر بودن فرد از نظر هوشی نسبت به گروه سنی خود می‌باشد.

در چند دهه‌ی اخیر بررسی‌هایی بر روی افرادی صورت گرفته که با وجود دارا بودن IQ بالا در کودکی، در بزرگسالی افراد موفق نبوده‌اند و برعکس، افراد موفق بزرگسالی که در کودکی از نظر ضریب هوشی در حد متوسط بوده‌اند. این واقعیت توجه دانشمندان را به‌سوی موضوع مهمی معطوف داشت که «هوش هیجانی» نام گرفت چنانچه امروزه به آن توجه ویژه‌ای می‌گردد. از جمله اینکه صاحب‌نظران معتقدند هوش هیجانی را از دوره‌ی کودکی می‌توان در بچه‌ها تقویت کرد و هر چه این مهم بیشتر صورت گیرد، میزان کنترل هیجانات در بزرگسالی بیشتر صورت گرفته و فرزندانمان به سمت موفقیت بیشتری رهنمون می‌گردند.

امید است اولیای گرانقدر با افزایش سطح اطلاعات علمی خود، در اجرای مسئولیتشان به نحو بهتری ایفای نقش نمایند. بی‌تردید محیط رشد، یکی از عوامل مهم بروز توانمندی‌های درونی فرزندان ماست و البته افزایش پیش‌زمینه‌های علمی و اطلاعات عمومی آن‌ها نیز در این امر بسیار مؤثر خواهد بود.

درباره کتاب حاضر:

کتاب حاضر که حاصل زحمت یکی از معلمان با تجربه و آگاه به نیاز دانش‌آموزان پایه‌ی اول ابتدایی می‌باشد، اثری است خلاقانه که براساس آخرین تغییرات کتب درسی در سال ۱۳۹۱ تألیف گردیده است که می‌تواند به‌عنوان کتاب کمک‌آموزشی برای کلیه‌ی آموزگاران گرامی در کلاس و نیز اولیاء محترم در منزل مورد استفاده قرار گیرد. لازم به ذکر است که مؤلف محترمه علاوه بر سابقه‌ی تدریس در پایه‌ی اول، مسئولیت سرگروه آموزشی پایه‌ی مربوطه را نیز سال‌ها به عهده داشته‌اند که لازم می‌دانم از این همکار گرامی تشکر و قدردانی نمایم.

امید است مجتمع فرهنگی تیزهوشان که به‌عنوان یک مرکز فرهنگی غیردولتی با هدف شناسایی، جذب و آموزش کودکان و نوجوانان سرآمد و نخبه‌ی ایران پایه‌گذاری شده است، بتواند در واحد انتشارات نیز، پاسخگوی نیاز فرزندان گرانمایه‌ی این مرز و بوم باشد.

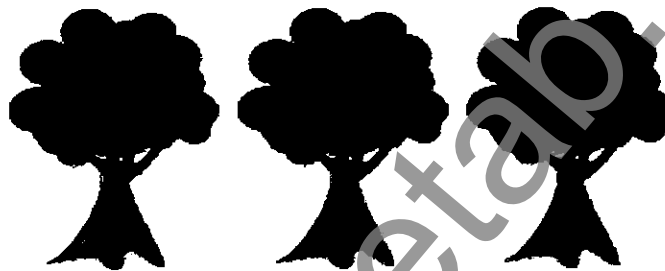
شاد و سربلند باشید

دکتر مهدی شاگردی (دکتر شاکری)

چاپ اول / تیرماه ۱۳۹۲

فهرست مطالب

فصل اول: زنگ علوم	۸
فصل دوم: سلام به من نگاه کن	۱۵
فصل سوم: سالم باش، شاداب باش	۲۴
فصل چهارم: دنیای جانوران	۳۲
فصل پنجم: دنیای گیاهان	۳۸
فصل ششم: زمین خانه‌ی پر آب ما	۴۴
فصل هفتم: زمین خانه‌ی سنگی ما	۵۱
فصل هشتم: چه می‌خواهم بسازم	۵۶
فصل نهم: زمین خانه‌ی سفالی ما	۵۹
فصل دهم: در اطراف ما هوا وجود دارد	۶۵
فصل یازدهم: دنیای سرد و گرم	۶۸
فصل دوازدهم: از خانه تا مدرسه	۷۲
فصل سیزدهم: آهن ربای من	۷۷
فصل چهاردهم: از گذشته تا آینده	۸۱

همه می‌دانیم که کودکان طبیعتی کنجکاو دارند. این استعداد خدادادی در آن‌ها باید فعال شود تا آنان بتوانند جهان پیرامون خود را درونی کنند. به معنای دیگر این که تحریک کنجکاوی کودکان اولین گام در جهت برانگیختن آن‌ها برای شناخت جهان پیرامون خود، است.

کنجکاو شدن یعنی قرار گرفتن در موقعیت پرسش‌گری «ها؟!». همان حالت لحظه‌ی شگفت‌زدگی از مشاهده‌ایست که تا آن لحظه تجربه نشده و یا تکرار یکی از مشاهدات جالب و جاذب و شگفت‌انگیز قبلی است. چنین موقعیت‌هایی مناسب‌ترین شرایط برای تولید یک پرسش جدی درباره‌ی موضوع از سوی یادگیرنده است.

و یادگیری فرایند گذر از موقعیت «ها؟!» به موقعیت «آها!» است.